

سال ۱۳۴۸ با تجربه اندوزهایی در راه ساخت فیلم، تنها وسیله‌ای که داشتیم یک دوربین دست دوم بود. که آن را هم به یاری یک دوست تهرانی پس از جستجوهای فراوان در یک از دوربین فروشی با مقداری چک و چانه خاص شهرستانیها به مبلغ ۳۵۰ تومان خریدیم.

فیلم خام رنگی گران بود. به ناچار با فیلم سیاه و سفید (تورا) که آن موقع موجود بود بیشتر به خاطر رنگش و هم به خاطر ارزانی‌ش (هر کاست ۲۵ تومان) تهیه کردیم گرچه آن پول را هم با زحمت تأمین می‌کردیم. مدتی کار شد. خلاصه این که دوربین گاهی هم سخته می‌کرد و تا مدتی با هاش ور می‌رفتیم. نوشتن سناریو را در دفترهای ۴۰ برگی ابتدایی آغاز کردیم. به طرف ایده‌های سوزناک و گاهی شاعرانه یا نمادین (سمبلیک) و ... می‌رفتیم و لحظاتی معجونی از این نوع بیانها که به هر حال تجربه‌اندوزی‌های مختلف بود به سر بردیم تا سر انجام روی چرخه افتادیم.

ما این تجربیات تلخ و شیرین را آزمودیم. هر چه بود صمیمانه بود. پاک بود و عاشقانه. به خاطر می‌آورم که دو حلقه فیلم گرفته شده را از لابراتوار وقتی گرفتیم چقدر خوشحال کننده بود. لحظه‌ای که جلوی پنجره در مقابل نور خورشید کادرها را نگاه می‌کردیم - آن موقع هنوز دستگاه مونتاژ نداشتیم - چه مصیبتی بود آن لحظه که مثلاً یک حلقه فیلم را در یک اطاق بسته با نور طبیعی فیلمبرداری می‌کردیم و بعد از چاپ متوجه می‌شدیم که تمامی فیلم سیاه شده .. تلخ بود و تحمل ناپذیر، آن موقع بود که پی به وجود چیزی به نام فلاس و پروژکتور برای صحنه‌های داخلی بردیم.

برای مونتاژ لبه دو طرف تکه‌های فیلمها را باتیغ تراش می‌دادیم و به سبک آپاراتچی‌های سینما

توکل حیدرزاده غرم آبادی در نمایی از فیلم وقایع اتفاقیه

با چسب آبکی به هم می چسبانیدیم.

بعدها دوستی پیدا شد که اکثر وسایل هشت را داشت. البته زمینه کارش خانوادگی بود به کمک این دوست فیلم هایمان را در پروژکتور صامت نگاه کردیم. با یک اسپلاسر قدیمی مونتاژ می کردیم و چون آشنایی کامل نداشتیم مدتی باهاش ور می رفتیم تا به اصطلاح قلقش به دستمان آمد. از بچه های ابتدای راه: اردشیر شلیله، قاسم محسنی (عکاس)، محمود یاراحمدی و نعمت الهی بودند. ساختن فیلمهایی که هیچ وقت کامل نشدند و هیچ وقت هم نمایش داده نشدند. کارهایی به نام عروسک، کوچ، لحظه ها، معبر و ...

در همین اوان بود که یک فیلم سیاه و سفید که از تکه های مستند خیابانی به قصد تجربه گرفته بودیم سر هم بندی کردیم و راهی جشنواره چهارم سینمای آزاد تهران شدیم که مونتاژش از همان نوع مونتاژ چسب آبکی و تیغ بود. بعد هم مثل این که فیلم در پروژکتور گیر کرده بود. هدف از ارسال این فیلم شرکت در جشنواره نبود. چون خود ما می دانستیم که از نظر فنی فیلم نقایص بسیار دارد که نمایش ندادنش مناسب تر از نمایشش است.

قصد ما از ارسال این فیلم در جریان گذاشتن دست اندرکاران سینمای هشت تهران بود که اینجا و این طرفها هم خبرهایی هست. چون سینمای هشت آن موقع به حد امروز مطرح نبود و ایجاد یک گروه سینماگر هشت آن هم در یک شهرستان کوچک دست کم برای خودمان غرور انگیز بود. بعدش هم یک فیلم رنگی به نام «معبر» ساختیم. که صحنه های داخلی اش را با فلاد نور پردازی

نمایی از جلسات نقد و بررسی فیلم در پنجمین جشنواره سینمای آزاد خرم‌آباد

کرده بودیم. این فیلم را فرستادیم که این فیلم به خاطر کمبود نور کافی برای سالن بزرگ نشان داده نشد.

زمستان ۱۳۵۱ بود که سینمای آزاد خرم‌آباد به عنوان یکی از شعبات اولیه سینمای آزاد ایران شناخته شد و یک سال بعد سازمان رادیو و تلویزیون ایران مقداری وسایل کار در اختیار سینمای آزاد گذاشت که بخشی از این وسایل به سینمای آزاد خرم‌آباد تعلق گرفت.

پس از چند سال خانه بدوشی و نداشتن جای ثابت محلی واقع در میدان سعدی آن روزگار اجاره کردیم و دفتر و کارگاه فیلمسازی سینمای آزاد خرم‌آباد را در آنجا دایر کردیم. با گذشت ۴ سال از آن تاریخ یعنی تا اسفند ۱۳۵۶ صاحب کارنامه‌ای شدیم. سینمای آزاد خرم‌آباد از بدو به وجود آمدن با هدف تربیت بیننده دارای فرهنگ سینمایی اقدام به برپایی جلسات نمایش فیلم و برگزاری نمایشواره‌هایی در شهر خرم‌آباد نمود، که فهرست آنها به ترتیب می‌آید:

جشنواره اول: آبان ۱۳۵۲، تالار خانه پیشاهنگی.

جشنواره دوم: تحت عنوان هفته سینمای هشت ایران: آبان ۱۳۵۳، خانه فرهنگ.

جشنواره سوم: دی ۱۳۵۴، تالار شیر و خورشید.

جشنواره چهارم: ویژه نمایش و بررسی سینمای مستند آماتور ایران: تیر ۱۳۵۵، تالار شیر و خورشید. که ذیلاً فهرست آن آورده می‌شود.

جشنواره پنجم: مرداد ۱۳۵۶، تالار شیر و خورشید. همچنین کارنامه تولید ما به این شرح است:

اسامی و شرح مشخصات فیلمهای سینمای آزاد خرم‌آباد تا اسفند ۱۳۵۶

ردیف	نام فیلم	نام سازنده	رنگ فیلم	تاریخ تهیه و فیلمبرداری	مدت فیلم
۱	زمستان در پیش است	ناصر غلامرضایی	رنگی	شهریور ۱۳۵۱	۱۲ دقیقه
۲	مویه لیلو	ناصر غلامرضایی	رنگی	فروردین ۱۳۵۲	۱۲ دقیقه
۳	چمریانه	ناصر غلامرضایی	رنگی	بهمن ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲	۲۵ دقیقه
۴	خروسخوان	اردشیر شلیله	رنگی	اسفند ۱۳۵۲	۱۲ دقیقه
۵	پیوند نیروها	محمود یار احمدی	رنگی	آذر ۱۳۵۲	۷ دقیقه
۶	مرید	مرتضی جزایری	رنگی	اردیبهشت ۱۳۵۲	۷ دقیقه
۷	سنکه	محمدرضا گوهری	سیاه و سفید	خرداد ۱۳۵۳	۴ دقیقه
۸	غبار نشین‌ها	ناصر غلامرضایی	رنگی	تیر ۱۳۵۳	۲۵ دقیقه
۹	تلاش	حجت‌الله رشتو	رنگی	مرداد ۱۳۵۳	۱۰ دقیقه
۱۰	تا شامگاه	اردشیر شلیله	رنگی	مرداد ۱۳۵۳	۱۸ دقیقه
۱۱	خار	بهرام سلاجورزی	رنگی	مرداد ۱۳۵۳	۷ دقیقه
۱۲	رها	محمود یار احمدی	سیاه و سفید	مرداد ۱۳۵۳	۱۵ دقیقه
۱۳	صعود	مرتضی جزایری	سیاه و سفید	مرداد ۱۳۵۳	۴ دقیقه
۱۴	دیوار	محمد رضا گوهری	رنگی	شهریور ۱۳۵۳	۵ دقیقه
۱۵	گذر	بهرام سلاجورزی	رنگی	مهر ۱۳۵۳	۸ دقیقه
۱۶	لوئینه	حجت‌الله رشتو	سیاه و سفید	دی ۱۳۵۳	۱۵ دقیقه
۱۷	آن مرد اسب دارد	ناصر غلامرضایی	سیاه و سفید	بهمن ۱۳۵۳	۲۰ دقیقه
۱۸	خیره به راه	محمود یار احمدی	رنگی	اسفند ۱۳۵۳	۲۰ دقیقه
۱۹	روشویک	محمد رضا گوهری	رنگی	شهریور ۱۳۵۳	۵ دقیقه
۲۰	آب مشک	محمد رضا گوهری	رنگی	خرداد ۱۳۵۴	۲۰ دقیقه
۲۱	در حاشیه کاروانسرا	علیرضا صالحی	سیاه و سفید	اردیبهشت ۱۳۵۴	۱۵ دقیقه
۲۲	جاجیم	مرتضی ایمانی	رنگی	تیر ۱۳۵۴	۱۵ دقیقه
۲۳	سکوت	محمدرضا صحرایی	رنگی	فروردین ۱۳۵۴	۱۰ دقیقه
۲۴	هم دم ابرو راه	مرتضی مختاری	رنگی	پاییز ۱۳۵۴	۱۸ دقیقه
۲۵	سایه‌ای اینجا نمی‌ماند	محمود یار احمدی	رنگی	پاییز ۱۳۵۵	۲۰ دقیقه
۲۶	چشم باز خنج خنجر	مرتضی مختاری	رنگی	پاییز ۱۳۵۴	۷ دقیقه
۲۷	دختر پس نمی‌خواست تنها باشد	ناصر غلامرضایی	رنگی	پاییز ۱۳۵۵	۵ دقیقه
۲۸	قندی میشن	مرتضی ایمانی	رنگی	۱۳۵۵	۵ دقیقه
۲۹	چمر ۲	مرتضی مختاری	رنگی	زمستان ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶	۲۰ دقیقه
۳۰	وقایع اتفاقیه	محمود یار احمدی	سیاه و سفید	۱۳۵۶	۳۰ دقیقه
۳۱	خاموش به دار نشسته	مرتضی مختاری	رنگی	۱۳۵۶	۲۲ دقیقه
۳۲	کوچ ابرها	محمد رضا صحرایی	رنگی	۱۳۵۵	۸ دقیقه
۳۳	خرم‌آباد در روزهای ۱۳۵۷	مرتضی مختاری	رنگی	۱۳۵۷	۳۰ دقیقه
۳۴	نماد	مرتضی ایمانی	رنگی		
۳۵	ناتور	محمد رضا گوهری	رنگی		
۳۶	همیه بر آتش	حجت‌الله رشتو	رنگی		۲۲ دقیقه

گروه سینما پژوهش، سال ۱، شماره ۱ و ۲، بهار و تابستان ۱۳۷۷

از این فیلم‌ها برخی فرصت نمایش در جلسات سینمای آزاد تهران را پیدا کرده‌اند و برخی در جشنواره‌های منطقه‌ای امتیازاتی کسب کرده‌اند.

موفقیت‌هایی که فیلم‌های سینمای آزاد خرم‌آباد در جشنواره‌های سالیانه سینمای آزاد ایران به دست آورده‌اند، از این قرار است:

زمرستان در پیش است: تایید داوران در پنجمین جشنواره سینمای آزاد، ناصر غلامرضایی: بهترین فیلمساز مستند در هشتمین جشنواره سینمای آزاد، آن مرد اسب دارد: بهترین فیلم به مفهوم مطلق در هفتمین جشنواره سینمای آزاد، لوئینه: تایید داوران در هفتمین جشنواره سینمای آزاد، دختر بس نمی‌خواست تنها باشد: جایزه نقدی جشنواره جهانی فیلم تهران و پیکره برنز. سینمای آزاد خرم‌آباد در طول حیات خود اقدام به برپایی ۳۰ جلسه نمایش فیلم با هدف معرفی آثار برتر سینمای ایران و بعضی از فیلمسازان مطرح خارجی نموده است. در بین تماشاگران پرو پا قرص جلسات نمایش و جشنواره‌های سینمای آزاد خرم‌آباد یاران و عزیزانی به عنوان همکار فرهنگی با ما همراه بوده و از مساعده‌های فراوان آنها یاری گرفته‌ایم که عبارتند از:

آقای علیرضا قوامی به عنوان داور منتقد و گردانندهٔ جلسات نقد و بررسی فیلم.

آقای نصرت الله مسعودی به عنوان منتقد و عضو گروه نشریات داخلی جشنواره.

آقای بهرام سلاح ورزی به عنوان منتقد و عضو گروه نشریات داخلی جشنواره.

آقای احسان بنانی به عنوان منتقد و عضو گروه نشریات داخلی جشنواره.

آقای روح الله بریالی به عنوان منتقد و عضو گروه نشریات داخلی جشنواره.

آقای عبدالرضا پیامانی به عنوان منتقد و عضو گروه نشریات داخلی جشنواره.

آقای مرتضی سیاوشی که در قسمت چاپ و صحافی بولتن‌های جشنواره‌ها همراهی مجدانه داشتند.

آقای توکل حیدرزاده خرم‌آبادی که با بازی خوب و روانش در خلق پرسوناژ اصلی وقایع اتفاقیه

آخرین و بهترین اثر محمود یاراحمدی حضور جدی داشتند.

آقای محمد صادق طولابی عکاسی.

از خیل همراهان سینمای آزاد خرم‌آباد که بعد از انقلاب هم‌چنان به امر فیلمسازی مشغول هستند و راهشان را ادامه داده‌اند می‌توان از افراد زیر نام برد: محمد رضا گوهری با اخذ مدرک کارشناسی، رادیو، تلویزیون و سینما از دانشکده هنرهای زیبا تهران و پذیرش سرپرستی سینمای جوان خرم‌آباد که تاکنون فیلمهای ۱۶mm سخن سنگ و بر فراز تپه‌های سنگی را ساخته است. محمد رضا صحرایی با گذراندن دوره آموزشی مرکز سینمای تجربی در استخدام صدا و سیمای مرکز خرم‌آباد است و به ساخت فیلمهای ۱۶mm اشتغال دارد. اردشیر شلیله به عنوان عکاس فیلم جذب سینمای حرفه‌ای شده است. مرتضی مختاری به عنوان فیلمنامه نویس جذب سینمای حرفه‌ای شده است. اینجانب (ناصر غلامرضایی) نیز تاکنون این آثار را داشته‌ام:

چه پرستاره بود ششم ۱۶ میلیمتری برای گروه نمایش تلویزیون، طرح و تحقیق و کارگردانی و

تهیه مجموعه فیلم‌های ۱۶ میلیمتری مستند تلویزیونی منظره‌هایی از لرستان در پنج قسمت،
حریم مهرورزی فیلم سینمایی، خون بس فیلم سینمایی، نامزدی فیلم سینمایی. ●

نخستین فیلم بلند سینمای آزاد ایران
به سفارش گروه نمایش تلویزیون ملی ایران

«چه پرستاره بود شبم»

نوشته و کار : ناصر غلامرضایی

تصویر : حسین جعفریان

لدوین : داود یوسفیان

اعلان فیلم چه پرستاره بود شبم